

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 11. ANUL XIV.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la espediția foiei pe afară la c. r. poste, cu bani gață prin scrisori francate, adresate către espediția. Pretul prenumeratiunii pentru Săbiu este pe an 7. fl. v. a. iar pe jumătate de an 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

Săbiu, în 6/18 Februarie, 1866.

Preț de vânzare: din 1865 până în 1866
8 fl. era pe jumătate de an 4 fl. v. a.
Pentru princip. și țări străine pe an 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inserate se plătesc pentru
interea ora cu 7. cr. și rula cu litera
mici, pentru două ore cu 5 1/2. cr. și
pentru a trei repetiție cu 3 1/2. cr. v. a.

Esclenția Sea Prea Sântitului Archiepiscop Metopolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, au plecatu Joi'a trecută la Pest'a.

Evenimente politice.

Săbiu 5 Fauru.

Dupa audite impartășimu ca la Vizogn'a s'au alesu dlu Procuror Ioann Moldovanu. Vom reveni asupr'a alegerii acestei'a.

Unele diurnale vieneze adusera scirea ca Majest. Sea va parâsi în 13 Fauru c. n. Pest'a. Gen. Cor. deminte scirea acest'a, iară Zkft afirma, ca Majestatea Sea va remanê în Pest'a pâna la finea lui Fauru. Acest'a, se dice mai departe acolo, aru fi dovéd'a cea mai buna, ca în cercurile mai înalte sunt prospectele cele mai bune de posibilitatea, ca cu diet'a de fatia a Ungariei se va realisâ complanarea. Lângă acestea vine a se mai adauge sosirea înalt. Sele Archiducelui Ludovicu Victoru la Bud'a-Pest'a, în tempulu din urma.

Dupa Ll. pestanu, carele asigura ca impartășirea sea e din isvoru siguru și autenticu, continuitatea de dreptu a legiloru din 48 este recunoscuta și din partea regimului. Chiaru și partea cea mai esentiala a pretensiuniloru inca se numera dupa acel'a între lucrurile realizabile. Dupa primirea adresei din partea regelui, va fi diet'a provocata a continuâ desbaterile asupr'a deslegării cestiuniloru constitutiunali și a pregătii respectivele proiecte de legi. De ore ce insa numai regele încoronatu pôte santionâ legi, asiâ Majestatea Sea va denumi pentru actulu încoronârei unu ministeriu ad hoc, pôte ca numai unu ministru presedinte și de interne pentru contrasemnarea articuleloru de lege. Dupa santiunarea legiloru privitoare la regularea referintieloru de statu, va aternâ sôrtea ministeriului dela invoirile între corôna și dieta.

Îndata dupa publicarea proiectulu de adresa aparû în Wien. Abdp. unu articulu carele culminâ într'aceea, ca ministeriulu responsabilu ungurescu erâ socotitu între acele lucruri, cari nu se potu nici decum ajunge. „Lamuririle“ ce le face aceeași foia articulu-lui seu mentiunatu, dau insa o explicatiune, care radica cu totulu imposibilitatea de mai susu. Și de aci vinu apoi unele foi la concludiunea, ca chiaru și în sinulu ministeriului domnescu păreri diverginti; altele prevestea chiaru și o crisa ministeriala în urm'a cărei ministrulu de statu contele Belcredi și celu de finantie cont. Larisch erâ pe aci că sa și demisiuneze.

În diet'a Croatiei decurgu lucrurile cănicairi în altu parlamentu. Dupa ce s'a desbatutu cu mare necasu și s'a primitu adresa, candu au venitu la votarea din urma au votatu pentru ea numai 78 deputati, între cari se aflau toti reprezentantii dualisti, 22 deputati din fractiunea nationala liberala au votatu contra, 92 deputati, între cari toti granitierii și partid'a Mazuranici s'au abtinulu dela votu. Asiâ diet'a croata si-a resturnatu singura adresa, și tôte lucrurile ei de pâna acum au fostu numai indesierte.

În diet'a Galitiei au venitu pe tapetu cestiunea, deca oficialiloru li e iertatu a se folosî de portulu nationalu. La acest'a raspunde comisariulu regimului, ca în privinti'a acest'a nu esista lege, că amplotatii se nu se îmbrace în vestimente nationale candu nu sunt în oficiu; se cuvine insa, ca oficialii sa arate imparțialitatea lor fatia cu partidele politice și prin purtarea lor esteriôra, prin urmare și prin vestimente. Unu deputatu face propunerea, că limb'a polona se fia limb'a dietei, ceea ce dimpreuna cu alte propuneri sa transpune comisiunei dietale respective.

Din Praga aflâmu ca comisiunea pentru îndreptătirea egală a limbiloru în oficiu au decisu a întrebâ la ministeriulu de statu, ca ore nu s'aru putê continuâ desbaterile în privinti'a acest'a pe bas'a legiloru transilvane de egal'a îndreptătire.

În diet'a Bucovinei s'au fostu facutu interpelatiune din partea deputatulu Iliutiu cu ocaziunea desbateriloru asupr'a împrumutulu pentru ajutorirea celor ce patimescu de fômete, pe carea pentru interesulu ei vomu impartasi-o cu alta ocaziune mai pe largu. — Totu acolo cetimu, ca s'a decisu, că parintii de deosebite confesiuni crestine sa aiba voia a-si cresce pruncii în care confesiune voru vrea ei. Mai departe se esprima unele dorintie în privinti'a egalei îndreptătiri a confesiuniloru.

În diet'a din Laibach s'a cetitu în 10 Fauru o interpelatiune în privinti'a egalei îndreptătiri nationale în oficii și la judecatorii, pe carea deputatii sloveni Svetec și Costa o au retrâsu, vedindu ca marsialulu tiei staruiesce pre lângă întrebarea, deca aceea interpelatiune e de a se admite seu bân. O alta propunere a dep. Bleiweis pentru punerea în lucrare a legii despre egal'a îndreptătire a limbii slovenice cu cea nemtiêscă în scôtele mijlocii, avu nonorocirea, ca dupa o desbatere infocata de siese ore, sa fia trecuta cu vederea și majoritatea dietei trecu simplu la ordinea dleii.

Pentru diet'a din Austri'a de josu s'a prelungitu sesiunea pâna la 21 Fauru.

În Prussia domnescu o încordare între ministeriu și camer'a deputatiloru de mai multi ani, fâra de a fi asta din urma în stare de a resturnâ pe Bismarck și sistemulu lui. Îndrasnirea ministeriului, firescu lucru, a totu crescutu și astadi da în judecata pre acei co vorbescu în camera în contr'a placului lui. Unu asemenea casu s'a intemplatu nu de multu. Camer'a insa inca nu arata mai putinu curagiu spre a respinge actele aceste ilegale ale regimului și din gur'a unui Twisten, Hoverbeck și Gneist au cadiutu cuvinte în caus'a deputatiloru, cari la alte popôre aru fi aprinsu déjà revolutiunea în flacări mari.

Din Britania mare (Angli'a) istorisescu dîuarele de nou de simptome revolutiunare. Se dice adeca, ca în Dublin aru fi descoperitu politi'a o fabrica de arme de totu soiulu. Spesele fabricii se suiea pe septamâna preste 600 l. Se crede, ca s'a impartitu deca se adeverescu acestea, apoi Britania inca si are necasulu cu Irlandesii, întogm'a că Russi'a cu Polonii.

Dupa scirile mai nôue Franci'a numai dupa cinci patrare de anu și va retrage trupele din Messicu. Relatiunile acestei'a cu uniunea nordamericana sunt cu multu mai linisitoare decum se alarmase de o parte a dîuaristiceii vieneze.

Cu ôresi care mirare aducu mai multe dîuare scirea, ca Russi'a concentrêza trupe la marginea Poloniei, se vorbesce ca regimulu rusescu vrea sa asiêdie pe marginea galitiana de către Poloni'a și Volhini'a o armata de 40,—50,000. Spre care sferistu gramâdirea acest'a de trupe, acum candu insurectiunea în Poloni'a e cu totulu inabusita și candu nu este nici o temere de vre-o resculare, — nu se pôte sci. Unii cauta caus'a în principatele Romaniei, predîcendu pentru primaver'a viitoare schimbări mari în acelea. De alta parte se spune, ca și Austri'a are de cugetu de a mai immulti garnisôn'a Cracoviei.

Din Romani'a aflâmu, totu din dîuarie neromâne, ca s'a compusu ministeriulu sub presedinti'a dlui Cretulescu, carele e ministru de interne; Otetelesianu, ministru de finantie; Solomonu min. de resboiu; Papadopulo, min. de esterne; Cariagdi de justitia.

Păreri asupr'a proiectulu de adresa.

Pe candu dîuarele cele mai multe mai multu seu mai putinu se multiamescu și sperêza ca s'a aflatu calea de impacare, „Pesti Hirnök“ nu e multiamitu cu proiectulu de adresa. Nu se apuca inca sub impressiunea cea dintâiu de critic'a și detaiarea proiectulu, de care marturisesce bucuros ca este scrisu cu condei plinu de spiritu; insa observările sele critice nu sunt putine.

Pentru densulu (P. Hir.) proiectulu e prea lungu și i se pare ca s'aru potrivî mai bine cu o disertatiune politica, decâtu cu unu respunsu la cuventulu de tron. Stergandu-se argumentatiunile cele doctrinare și de prisosu precum și repetitiunile, proiectulu s'aru putê reduce la a patr'a parte a cuprinsulu seu.

Ce se atinge de deductiuni proiectulu pare în multe părți ale sele o replica, la carea cuventulu de tron nu au datu nici o ansa și se vede ca de multe ori se întrebuintêza tôte puterea argumentatiunei pentru argumentarea unoru constructiuni, cari și fâra de aceea nu au fostu trase la nici o indoielă. Preste totu se observa în proiectu politic'a cea falsa și tiernurirea dela 1861 și

inca in o mesura cu atatu mai mare, cu catu astadi nu mai sunt motive pentru negatiune si neincredere.

Partea cea mai slaba a proiectului e ceea ce se referesce la Croati'a si carea aru fi in stare de a paralisa interventiuinea coronei pentru garantarea integritatii coronei. Cararea cea gresita a proiectului culmineza in pretinderea ministeriului inainte de reviziune. Imperatulul Austriei nu pote aplacida unu ministeriu ungurescu parlamentariu fara de periclitarea pacei interne si chiaru si a durabilitatii imperiului. Hirnök e de convingerea, ca la casu candu aru fi de lipsa a se face o noua provocare la poporu, scaunele din cas'a deputatiloru s'aru ocupá de astfelu de legislatori, cari nu aru sta intru nimic'a atatu in privinti'a inteligintiei catu si a patriotismului inapoi'a celoru de acum si carii aru asigura autonomi'a tierrei fara ministeriu si o aru aduce in armonia cu constitutiunismulu imperiului. Aru trebui sa fie cine-va orbitu de totu, cá sa nu vadia la spatele veneratiunei, credintiei si pietatii si alternativ'a de atatea ori repetita.

Proiectulu de adresa

cititu in sedinti'a din 8 Fauru, 1866 a casei reprezentantiloru Ungariei.

Innaltiate Imperate si Rege !

Cu omagiala supunere aducemu M. Tale sincer'a multiamita pentru acele cuvinte parintesci, prin cari Maj. Ta te indurasi a deschide diet'a de fatia. Aceste cuvinte inca dovedescu aplecarea constitutiunale a M. Tale de a dispune asupr'a sortii poporeloru Sele nu numai prin propri'a putere de domnitoriu, ci, intru angustele staruintie indreptate spre fericirea tieriloru Sele, a chiama si poporele inse-si ca factori la colucrare.

Cu multiamita recunoscemu intielepciunea de Domnitoriu a M. Tale, carea voiesce sa puna capetu situatiunei amortitoare ce ne apesa de mai multi ani. M. Ta conchiamasi diet'a tierrei nostre, ca natiunea se puta exercita iarasi dreptulu seu constitutiunale legelativu si sa puta colucra in interesulu comune alu Imperatului si alu patriei. M. Ta respinesi cu resolutiune stricatiós'a teoria a espirarei dreptului carea inneca tota increderea si in contra acesteia alesesi de punctu de manecare sanctiunea pragmatica ca baza dreptului de comunu recunoscuta. M. Ta ne ascurasi preagratiósu, ca deplin'a integritate a coronei unguresci se va sustine nevatemala. M. Ta facusi astfelu cu putintia, ca noi scapati de cele mai grele ingrigiri, cu cugetu mai impacatu si cu sperare la resultatu favoritoriu sa ne potemu apuca de vindecarea greleloru nostre necasuri.

Adreca simulu noi strordinariete greutati ale misiunei nostre celei insemnate. Scimu, ca in vietia poporeloru sunt tempuri critice, cari au incurgere decizatorie nu numai asupr'a sortii cetateniloru singuratici, ci si asupr'a intregu viitorului natiunei, ba chiaru si asupr'a esistintiei sele. Pote fi, ca si noi stamu acum fatia cu asemenea tempuri.

Dupa straformarea esentiala, prin carea trecu constitutiunea unguresca in an. 1848, impacarea intereselor diverginti aru fi fostu cu anevoie inca si intru impregiurari mai pacinice. Spre consolidarea straformarii se recereau tempuri pacinice, in cursulu acestor'a s'aru fi potutu face judecat'a drepta asupr'a vitalitatii (poterii de vietia) tuturor partiloru noului sistemu. Insa, tristecele intemplantie urmate cu repediune intrerupsera prea de tempuriu activitatea nostra constitutiunale si ne impiedecara de a incheia lucrarea inceputa, a indrepta smintelele si a indeplini scaderile.

Scaderile legiloru esistinti vietia le descopere. Numai esperintia scosa din vietia pote conduce cu securitate la acele mijloce prin cari se pote vindecá reulu. Noue sörtea nu ni dede tempu spre acest'a, pacinic'a desvotare a straformatiunii fu impiedecata si siepte sprediece ani fusera smulsi din vietia constitutiunala a natiunei. Tempulu inainta, impregiurarile se incurcara si noi fuseramu condamnati la nelucrare ; la nelucrare chiaru atunci, precandu activitatea constitutiunala era mai de lipsa. Ceea ce in decursulu acestor'u siepte-sprediece ani aru fi fostu lesne de a indrepta si de a indeplini treptatu, va fi mai cu anevoe, cu multu mai greu a le repara acum tote deodata, mai vertosu dupa tote cele intemplate de atunci.

Dar preinaltulu cuventu de tronu au delaturatu multe pedee si prin acest'a ni-a datu iarasi increderea si sperarea, ca intielepciunea si simtiementulu constitutiunale alu M. Tale ne voru sprigini in lucrulu celu greu. Noi, in consciintia detorintiei nostre de cetateni, vomu starui, cá vointia constitutiunala a Imperatului si dreptele dorintie ale natiunei sa se puta realisa in deplin'a armonia si unitate.

M. Ta in p. n. cuventu de tronu alegendu de pnnctu de manecare sanctiunea pragmatica, ca baza dreptului de comune recunoscuta, atunci p. n. atentiune n'ai intors'o numai spre un'a parte a ei, ci recunoscusi totodata pregratiósu, ca amintia lege fundamentale au ascuratu autonomi'a publico-politica si administrativa a Ungariei si a partiloru impreunate cu dens'a. Eara restringerea legale si ratiunabile a cestei autonomie M. Ta o vedi a fi repusa singuru intru aceea, ca aceeași sanctiune pragmatica au asiediatu

unitatea nedespartita si nedesbinata a tierelor de sub sceptrulu dinastiei M. Tale si prin acest'a starea de putere mare a completului (totalitatii) acelorasi

Candu s'a incheiatu sanctiunea pragmatica unu scopu principale din partea domnitoriului au fostu : ca la intemplantie candu s'aru stinge partea barbatésca, sa asigure tronulu si pogoritoriloru din lini'a femeiesca ; iara din partea natiunei (a tierrei) ca la acesta intemplantie in lini'a femeiesca acum desemnata sa-si alega inainte nou'a dinastia regésca, si astfelu sa incungiure miscamintele adese ori periculose ale liberei alegeri. Insa atatu staruintia Domnitoriului catu si a tierrei fu totodata indreptata, ca tierile si provinciile nedespartitu si nedesbinatu impreunate in posesiunea unui Domnitoriului comune de dupa ordinea succesiunei, cu puteri unite sa puta resiste mai usioru si mai securu tuturor inimiziloru laintrani si estrani. Acesta securitate comuna fusese dar alu doilea scopu principale alu sanctiunei pragmatice.

Cursulu timpuriloru au si justificatu deplinu acesta prevedere. Ca-ce de nu se asiedia atunci sanctiunea pragmatica, de nu o primia Ungaria la an. 1723, acele tieri si provincie, cari de atunci sub unu domnitoriu, aperiandu-se imprumutatu, se sciura sustine si intru cele mai mari pericle, ba sporire in putere si potestate ; stingandu-se preste siepte spre diece ani partea barbatésca a casei Absburgice, de a buna sema devenindu in puterea mai multor domnitori, s'aru fi desbinatu de multu.

Noi dara, cari ne tinemu strinsu de tote panctele sanctiunei pragmatice, nu potemu vře : cá unu scopu principale alu acelei'a, securitatea comuna, sa fie neacesibila ; nu putem vře : ca aceea sprigiona, care ni-o intindemu si o asceptamu unii dela altii in interesulu acelei securitati, sa incete de a fi tare.

Afara de aceste scopuri principali mai cuprinde sanctiunea pragmatica inca si o idee fundamentala, asemenea ponderosa si esentiala si carea nu se pote delaturá nici desparti de celelalte ; eara acest'a e conditiunea impreunata cu primirea sanctiunei pragmatice, ca autonomi'a publico-politica si administrativa a Ungariei sa se sustina nevatemala. — Dupace dara M. Ta in cuventulu de tronu recunoscusi pregratiósu si acesta esentialu idea fundamentale a sanctiunei pragmatice si voiesci a padi sanctiunea pragmatica intru tota estinderea ei si intru tote partile ei : cu veneratiune si cu cea mai mare plecare primimu si noi cá punctu de manecare acesta basa de comune recunoscuta ; si intru tote proiectele nostre vomu tine in vedere continua imprumutatele drepturi si detorintie asiediate intr'ens'a.

Dela incheierea sanctiunei pragmatice au trecut aprope unu seclu si jumetate, si in cursulu acestor'u tempuri, chiaru si intre cele mai periculose lupte imperati'a fu scutita fara cá sa fia fostu de lipsa a se vatemá autonomi'a si nedependinti'a legale a Ungariei. Scimu ca referintiete de potestate a staturiloru europene s'au schimbatu multu de atunci ; insa nici schimbările aceste nu facu neposibile ca de o parte securitatea imperatiei, de alta parte autonomi'a nostra constitutiunale sa subsiste a latorea. Suntemu convinsi ca aceste doue idei nu sunt contrarie un'a altei'a si nu va fi de lipsa a sacrificá un'a pentru cealalta. — Misiunea nostra e, ca amendoue aducandu-le in consunantia, sa le sustinemu dimpreuna. Cáci in privinti'a referintieloru nostre de statu sanctiunea pragmatica e unu tratatu fundamentale serbatorescu ; dar totodata e cea mai tare legatura, care, prin persón'a domnitoriului comune si prin ideea comunei aperiitne impreunate tote tierile de sub sceptrulu M. Tale. Deci, desfiintierea sanctiunei pragmatice, seu desbinarea in ori care parte a ei, dupa dreptu aru fi o relacire, iara politicesce aru poté deveni periculosa.

M. Ta a-i recomandat dietei nostre de propuseliune intai'a : determinarea asupr'a consuatiunei si pertratarei afaceriloru comune cu celelalte tieri ale imperatiei si a-i dechiaratu in cuventulu de tronu : „ca esistinti'a afaceriloru comune se afla ce e dreptu inca in sanctiunea pragmatica, dar impregiurarile esentialmente schimbate in modulu pertratarei acelor'a-si pretindu schimbare esentiale, mai vertosu pentru cuventulu, ca M. T. indiestrasi cu drepturi constitutiunali si celelalte tieri : deci intru pertratarea afaceriloru comuni, influinti'a constitutiunale a acestor'a nici decatu nu se pote delaturá.

Recunoscemu : ca esistu referintie de acele cari intereséza Ungaria de comune cu celelalte tieri de sub sceptrulu M. Tale si staruintele nostre voru fi indreptate ca spre asiedierea si modulu pertratarei acestor'u referintie sa se statorésca astfelu de determinatiuni, cari sa raspunda scopului fara de a periclitá autonomi'a nostra cea legitima. Prin urmare, ne vomu apuca fara amanare de lucrarea unui proiectu asupr'a acestui obiectu.

Cea mai curata bucuria si deplina mangaiare ne da aceea intielepta si drepta resolutiune a M. Tale prin care voiesci a guverná pre cale constitutiunala tote tierile si provinciile-Ti supuse. Libertatea cetatienésca e o vistieria (tesauru), carea nu scade, nici slabescé deca si altii o castiga ; ba asemenea stare publico-politica adeseori apropia mai tare in simtiementu poporele, delatura felurite instrainari, neincrederi si amaraciuni. — Libertatea constitutiunale a tuturor tieriloru M. Tale, noi o privimu cá sprigion'a libertatii nostre propria ; cáci nu potemu crede, ca poporele acelor'u tieri sa

doréscă astfel de constituție, carea să facă neposibile (să nemădă) existența autonomiei noastre constituționale și a neîndependenței noastre celei legiuite, din secole existând și asigurată prin sancțiunea pragmatică.

Luă-vomă dăru în socotință, că M. Ta îndestulă cu drepturi constituționale și tierile-Ti cari nu se țin de corônă Ungariei, și precum enunțasem în umilită noastră adresă din an. 1861. „vremă contactul cu ele, că cu popore constituționale, și că națiune autonomă liberă cu alta națiune autonomă liberă pădindu atătu neîndependența noastră câtă și a loră.“

Cari să fie formele constituționale ale acelor tieri? Pre ce basă să se reguleze referințele lor între sine? — în asta privință nu ne putem enunța; pentru că această afacere se ține eschisivă de ele și de M. Ta, iară noi n'avemă nici unu drept de a ne amesteca într'ensă, numai dorința noastră o putem descoperi: că adevăratul constituționalism să devină câtă de curendă faptă, atătu în patriă noastră câtă și la acelea, întră acestu casu apoi precum descoperisem în umilită noastră adresă din an. 1861 „ceea ce ni este iertat să face, și ceea ce putem fără de vătămarea autonomiei noastre și a drepturilor noastre constituționale, chiar și preste marginile strinsei detorințe dictate de lege, suntemă gâtă a face pre basă ecuității, din respecte politice, pentru că sub greutatea sarcinelor agramadite prin procedură sistemului absolutu să nu se ruineze bunăstarea loră și dimpreună cu ea și a noastră și pentru că stricăciunile urmări ale grelelor timpuri decurse să se delature atătu dela noi câtă și dela ele.“

M. Ta te îndură să ne tramite diplomă din 20 Octobrie 1860 și patentă din 26 Fauru 1861 provocându-ne prăgratiosu, că „aceste rezoluțiuni ale M. Tale să le pertratăm în spiritulu celu împaciunitoru al ecuității, și de cum-va temerile noastre escăte în astă privință nu s'arū pute risipi, numai atare proiectu modificatū să substerneam, care să se pōta uni cu condițiunile vitali ale imperăției M. Tale.“ Descoperisă M. Ta totudeodată și acea firmă convingere, că „comună pertratare constituțională a afacerilor comune prescrie în diplomă din Octobrie s'au prelăcutu în esigintie nerefusabili ale unității și puterii imperiului, căroră ori ce altu respectu trebuie să ceda.“

Asiă e Majestate, noi amă cumpenitu aceste două acte imp. în spiritulu pacicu al ecuității. Nu negămă imposantă însemnată a diplomei din Octobrie, încātu Majest. Ta prin aceea Ti-ai ascuratū poporele solemnū, că în viitoru dorești a le guvernă în modu constituțional. Această diplomă e piētră fundamentale a constituționalismului generale în acele tieri ale Majestății Tale, cari nu se țin de corônă Ungariei.

Insa constituțiunea noastră nu-si trage originea dela diplomă din Octobrie; ea e coetana cu existența națiunii, și s'a dezvoltatū din viētiă națiunii. Drepturile potestății regesci, cari în Ungariă totudeună au fostu ținute de sante se basēza pre constituțiune. Națiunea magiara si-alese odinōra regii sei pre lānga garantarea sustinerei constituțiunii; pre lānga aceea-si garantă au fundatū dreptulu de succesiune alu prē inaltei case domnitōre austriace, atătu pentru partea barbatēscă, câtă și — cu apunerea acesteia — pentru partea femeieșcă, cu voia liberă și ne silită de niminea, și această garantă domnitōrii nostri cu tōte ocaziunile încoronărei o au reinnotitū în diplomele loră inaugurale.

Candū Majestatea Ta Te-ai determinatū prē gratiosu în 1860, că în viitoru Vei abdica de sistemă guvernărei absolute; amă speratū cu securitate, că constituțiunea noastră, care de jure există, însă de facto eră suspensă, iară se va restitui, și pe basea aceleia Majestatea Ta Te vei îndură a mijloci pe calea ordinară a legelățiunei strămutărea, ce arū fi de lipsă în ună sēu alta parte a legiloră noastre. Sperărea noastră însă nu s'a realizatū. Drepturile constituționale ale Ungariei garantate cu solemnitate, s'au delaturatū și diplomă din Oct. înainte de tōte a octroatu pentru totu imperiulu o constituțiune care s'a estinsu și preste noi. În această constituțiune octroată s'au strapusu acele drepturi esențiale ale Ungariei cari națiunea magiara, după constituțiunea avilică în privință patriei proprii, le-a eserceatū insă-si și cari nici odată n'au statū în contrastu cu deplină siguritate a monarhiei, ci totudeună a promovatū esențialmente sustinerea aceleia.

După ce însă Majest. Ta nu voiesci a câștigă acestei diplome validitate prin octroare, ci o a-i comunicatū cu dietă noastră „spre cumpenire matura, consultare cu petrundere și primire pre cale constituțională“ tăcemă despre modulu originii ei, ce se contrărieza cu constituțiunea noastră. Ce se atinge însă de cuprinsulu ei, o amă luatū la desbatere seriōsă, și ne-amă convinsu deplinu: că aceea cercuscieriă a afacerilor comune, care o indică diplomă această, în multe trece cu estinderea sea peste marginile sancțiunei pragmatice, și detrage multe dela legelățiunea patriei noastre, a căroru detragere garantă deplină a scopurilor enunțată în sancțiunea pragmatică chiaru nu o pretinde. Dupăce însă punctulu nostru de pornire e acelu-si, precare Majestatea Ta că pre o basă de dreptu recunoscută de amândouă părțile l'ai desemnatū că punctu de manecare: ne dechiarămă cu încredere sinceră Majestății Tale, că prin primirea regulelor și

principielor diplomei aceleia, amă atrage asupra-ne nimicirea constituțiunei, autonomiei constituționale și a neîndependenței noastre legali. Mai pre largu și mai cu de amănuntulu pentru tōte aceste, vomă desvolță cauzele și păreriile noastre în proiectulu, care-lu vomă aterne Majestății Tale în privință detiermurirei și tratărei (manuiri) relațiunilor comuni.

Dreptu că patentă din 26 Febr. s'a făcutu pre basă diplomei din Octobrie, însă ea s'a estinsu în mare mesură peste marginele aceleia. Nu a crutiatu nici chiaru drepturile și interesele acele deosebite ale tierilor, cari nu stau în opusetiune cu scopurile și cu interesele adevăratu comune. A fostu îndreptatū mai multu spre contopire decâtu spre unire; și din această causă nu s'a pututū realiză dorirea aceea parintēscă a Majestății Tale, că libertatea constituțională a tierilor singurate a Majestății Tale — fiindu asigurată pentru totudeună prin insotirea internă a poporeloră aceloră — să se pōta desvolță pe basă solidă. Nu s'au pututū realiză nici aceea, ce accentuēza și sancțiunea pragmatică, liniscirea și unirea sinceră a spiritelor. Esperință de patru ani au aretatū în urmă, că constituțiunea, ce se cuprinde în patentă, nici n'au liniscitū poporele, nici nu s'a potutū esecută în prăse.

Fată cu noi însă, această patentă a fostu o espressionē mai apriată și mai ageră a teoriei espirărei de dreptu. Candū Ungariă, prin primirea sancțiunei pragmatice, a făcutu cu potință că tōte tierile de sub casă domnitōre, și pre venitoru să remāna sub același domnitōriu, și cu puteri unite să-si apere și sustină securitatea comună: a bună sēma nu au avutū intențiunea, că această unire candu-va să pōta duce încă și spre contopire, ba în insă-si sancțiunea pragmatică s'a contractatū espresu nevătămarea autonomiei constituționale și neîndependenței legali a tieriei. Dar primirea patentei din Febr. încă arū mai ingreună pericolulu, ce ni l'au aduce diplomă de Oct. prin cercuscieriă afacerilor comune, ce a trecutū preste marginile dreptulu și a necesităti.

După intielesulu acestei patente multe obiecte de dreptu publicu fără de nici o restringere în totu cuprinsulu loră s'au ținutū de cerculu unei atari corporatiuni comuni legislative, în care reprezentanții Ungariei, fiindu mai puțin la numeru, în tōte cestiunile arū fi depinsu dela majoritatea reprezentanților celorlalte tieri, și în modulu acestă acele interese ale noastre de cari s'a ingrigitū mai nainte legelățiunea noastră proprie, arū fi fostu subordonate intereseloră celorlalte tieri. Această subordinațiune s'arū fi estinsu adeseori și preste atari interese, cari nu s'arū fi decisu din punctu de vedere comunu, ci pentru binele tiereloră ce suntu în majoritate, cu nedreptă noastră dăună. Ba după ce afacerile prea ponderōse, desemnate de comuni, stau în mai mare sēu mai mica legatură mai cu tōte obiectele rezervate legelățiunilor singurateloră tieri: s'arū fi potutū escă adese atari abateri ba și greutăți, cari arū fi servitū de causă sēu pretextu pentru legelățiunea comună de o autoritate mai însemnată, că această să-si estindă puterea și cu tempu să traga la sine partea cea mai mare a potestății legislative.

Ce se ține de administrățiunea publică, patentă din Fauru în privință Ungariei puse cele mai însemnate ramuri ale ei în mână unei corporatiuni de amployati cu totulu neatarnătorie dela guvernulu nostru, precandū părțile celelalte ale administrățiunei s'au ținutū de guvernulu ungurescu. Prin urmăre pre acela-si teritoriu, preste aceea-si civi a constituitū două potestăți administrative cu totulu diferite ună de altă. Pōte-se și numai cugetă în unu statū constituționalu o asemenea administrățiune duplă, fără frecări infinite și incurcare continuă? și nu e întemeiată ingrigirea, că în urmă se va stagnă administrățiunea, sēu cea mai tare va trebui să absorbă pre cea mai slabă? A primă oțare anulare a constituțiunei noastre și a guvernărei noastre interne de sine statatōrie, ne oprescō detorință noastră cetățienēscă cea mai santă.

Noi suntemă convinsi că interesele Ungariei diacu la inimă parintēscă a M. Tale. Și nōne ne diacu la inimă aceste interese, pentru că de acele e legată fericirea patriei noastre. Insa avemă credință firmă, că între interesele bine întielese ale Ungariei unulu din cele mai ponderōse este aperiarea independenței noastre constituționale, care noi după cum s'a desfășuratū în prēmilită noastră adresă din anul 1861 nu trebuie să-lu perdemă din vedere.

Mai. Ta însu-Ti dorești că deliberățiunea acestei cestiuni să fie basată pre întielegere reciprocă, cu putință este însă a speră întielegere reciprocă la o otarire, carea precandū unei tieri i da libertate constituțională, celelalte i rapescō constituțiunea și care a costatū de seculi și atătu de desu s'a ascuratū se bătōresce? Putere-arū această uită dreptulu pierdutū? și ceea pōte-s'arū bucură cu inimă liniscită de constituțiunea s'a câștigatū în modulu acestă?

Să Te înduri deci Mai. Ta a ne concede, că să urmărmă mai bucurosă acelei indegătări a cuventulu de tronū, care cu referire la diplomă din Octobrie și patentă din Fauru ne îndreptă într'acolo, că deca nu s'arū pōte imprastii ingrigirile ce se ivescū în privință această „să așternemă Mai. Tale numai atari propusetiuni de străformare, cari se potu aduce în consunantia cu condițiunile vitali

ale Monarchiei." Noi ne-amu dechiaratu inca in adres'a noastră din 1861, ca nu voim să punem in pericolu monarchia. Departe e de noi și acum o atare tendință, și fiindcă după convingerea noastră e cu neputință, a aduce in consunantia diplom'a din Octombrie și patent'a din Fauru cu condițiunile vitale ale patriei noastre: asiă vomu starui a asterne Maiestății Tale propusetiunii, cari voru fi apte atât a pastră independința noastră constituțională, câtu și a corespunde condițiunilor vitale a le monarchiei. (Va urmă.)

In cestiunea ortografiei române.

Scotem din Fôia Societății pentru lit. și cult. româna din Bucovin'a următoarele sire interesante pentru totu românulu.

"Intempinămu in buletinulu instrucțiunei publice din Bucuresci o impartăsiere foarte interesantă in caus'a vitală a literaturii române, adică a unificării ortografiilor. Mai întâiu se recunosc acolo necesitatea urgentă a acesteia, se aplaudă încercarea întreprinsă de către societățile fratilor din Aradu și Bucovin'a. Dar succesulu doritu — încă nu se ascēpta. De ce? Pentru lips'a participărei majorității românilor prin neaparat'a reprezentare a tuturor tierilor române. „Ei bine“ urmăza articolulu „in fati'a acestor lipse și neajunsuri, guvernamentulu tierii libere a Românilor, are o misiune și o datorie de implinire. Elu pôte face aceea ce lips'a de mijlôce și alte circumstări nu permitu să facă societățile limbistice din Austri'a." „Si căci avem fericirea a a nunciă Românilor ca nu va trece multu până să avem in Bucuresci o Societate pentru regulare a limbii române, societate, cărei'a nu-i va lipsi nici elementele și luminile din tôte părțile, unde mâna lui Ddieu a semnatu sementia româna."

"Statutele provisorie ale unei atare societăți aflămu ca le-a și sancționatu guvernulu și ca se facu preparative pentru convocarea ei la timpu oportunu. — V. A. U."

La dis'a: „și pentru lips'a participărei majorității românilor ect. se face de menționat'a fôia, din care estragemu acestea, următoarea reflessiune:

La acēst'a trebuie numai să repetămu ceea ce este tuturor cetitorilor foilor române din Austri'a bine cunosutu, cumca atât Societatea literară din Aradu câtu și aceea din Bucovin'a sunt departe de o asemenea pretensiune nejustificabilă și cu totul contrară scopului lor, — adică de a octroă tuturor românilor ôresi- care ortografia, care aru fi de societățile noastre singure stabilită. Din protiva; cele dōve dintâi au exprimat in publicu cu tōtă caldur'a dorinții, de a se însoții și principatele prin bunăsi liber'a lor plecare la lucrările comisiunei filologice, ce are a se compune de ablegatii trustelor Societăți literare din Austri'a, — neiertându-le priviri politice pe aceste Societăți că atare, a adresă invitări speciale preste otaru. Vedi „Fôia Societății din Bucovin'a" nr. 7 din lun'a lui Iuliu 1865.

Ne pare reu ca spatiulu și impregiurările politice nu ne permitu și nouă a reproduce și celelalte dise de acolo in privinții unificării ortografiei și ca nu putem să ne îndreptămu atințiunea mai de aproape asupr'a acestei teme momentōse.

Varictăți.

— Alegerea P. Iosifu Baracu de Protopresbiteru alu Brasiovului I este, după cum aflămu, dejă definitivă intarită.

— Primrămu încă dōne fasciōre din tēsaurulu de monumente alu Dlu Papiu Ilarianu, un'a pe lun'a lui Aprile și alt'a pe lun'a lui Maiu a. tr. Cea dintâiu cuprindē: I. Gorecki, resbelulu lui Ion Voda cu Selimu 1574; II Lasicki, intrarea pulonilor in Moldavi'a cu Bogdanu voevodu 1572; III Portretele lui Georgiu Stefanu, și Constantinu Sierbanu W. litografate. Cea din urma: I Lasicki, intrarea polonilor in Moldovi'a cu Bogdanu Voevodu 1572; II Paprocki, despre Ioann Voda, edițiunea germană dela 1576; III I. H. Kirchbach, Ivonias; IV note. —

— „Famili'a" nr. 3 are urmatoriulu cuprinsu: Portretulu și biografi'a dlui H. Granda. — Din'a codrilor, poesia de H. Granda. — Geniulu lui Stefanu celu mare. — Hori'a și Closca de A. Papiu Ilarianu. — Suveniri și impressiuni de caletoria de Arone Densiusianu. — Palatulu de aur a lui Nero cu ilustrațiune. — Fat'a capitanului novela rusēscă de Puskinu. — Ce e nou? Literatura și arte. — Gacitura. — Pe invelițōre: Corespundinție din Deliu, Segedinu, Oradea-mare, Turd'a. — Din straintetate. —

„Die Zukunft“

unic'a fôia pentru interesele române și slave, care apare in Vienn'a că fôia de di in limb'a germană, — se recomandă patriotilor români spre caldurōs'a-le imbrățișare.

„Die Zukunft“ aduce in cauzele Românilor corespundinție originali din Transilvani'a și Ungari'a iara cu deosebire dela diet'a din Pest'a.

Redactoru respunditoru Nicolau Cristea.

Publicarea

Sumelor încurse la fondulu Asoc. dela șiedinții Comitetului Asoc. ținută in 2 Ianuariu până la șiedinții din 6 Fauru a. c.

1) prin D. protop. și Colectoriu alu Asoc. tranne Ioane Tipeius'a tramisu la fondulu Asoc. că taxa de m. ord. rest. pre anul 186⁴/₅ sum'a de 10 fl. v. a și anume: a) dela D. parochu in Sabesiu Nicolae Lazaru 5 fl. v. a. b) dela D. Georgiu Muntēnu proprietariu in Călnicu 5 fl. sum'a 10 fl. v. a.

2) Dea dreptulu la cassa Asoc. au încursu următoarele sume: a) dela D. advocatu in Sabiu Dr. Ioane Nemesiu taxa de m. ord. pre anii 186⁴/₅, 186⁵/₆ 10 fl. v. a. b) dela D. locotente supremu Nichi'a Ignatu taxa de m. ord. pre an. 186⁵/₆ și pentru 1 esemplariu din actele adunărilor gen. I II III IV. 6 fl. v. a. sum'a încursa la cas'a Asoc. 16 fl. 30 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiu in 6 Februaru 1866.

PUBLICAREA

colectelor pe sēm'a zidindei biserici gr. or. din Mercurea dela 22—10-a Iuliu 1865 încōce.

Dela DD. Ilie Plesi'a din Rodu 35 f. D. Prot. Ioann Metianu 10 f. Dn'a Mari'a I. Metianu 10 f. Dn'a Mari'a B. Metianu 10 f. D. Parochu Ioann Comsi'a 5 f. Dn'a Stan'a I. Comsi'a 1 f. D. Mironu Moldovenescu 2 f. Dn'a Alesandr'a M. Moldovenescu 50. xr. D. Iosifu Puscariu 2 f. Mari'a R. Voiculetin 50 xr. D. Ioann Iaju Jude com. 1 f. 50 xr. Efremu Pandrea 3 f. Nicolau Pascu 50 xr. Aldimiru Badiu 40 xr. Vladu Strevoiu 40 xr. Aldulea Metianu 60 xr. Andreiu Danu 40 xr. dela Comun'a Zernesti 5 f. 33 xr. Ilie Sufana din Poiana 79 f. 33 xr. dela Comun'a Rothbavu 1 f. dela Comun'a Presmaru 84 xr. dela Comun'a Martonusiu 3 f. 72 xr. dela Comun'a Bod'a 4 f. 19 xr. dela Comun'a Bretica 4 f. Dlu Protopopu Ioane Petricu 2 f. 25 xr. Sum'a 278 f. 33 xr. v. a.

Pentru care maritimōse binefaceri și esprima cea mai caldă rōsa recunoscinții

Representanții a comunei bisericesci gr. orientale din Mercurea.

Mercurea 14/2 Fauru 1866.

Nr. 7—1

EDICTU

Ioann Nanu din Selisce, Scaunulu aceluiași nume, in Transilvani'a, carele de optu ani au lasatu pre Soci'a lui legiuita Maria nascuta Ioann Salomie totu din Selisce, fără a se sci locul petreceri lui se provōca prin acēst'a, că in temei de unu anu dela datulu de fatia, cu atât'a mai vertosu să se infățisieză inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra processulu matrimoniale asupr'a pornitu se va otări și fără de elu după prescriș'a Canonelor S. biserici resaritenē.

Sabiu 1 Fauru 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tract. protop. alu Sabiului I. Ioann Hanni'a Protopopu.

Nr. 5—3

EDICTU.

Mari'a Teodoru Iorg'a din Rothbavu in districtulu Brasiovului, in Transilvani'a, care de 11 luni au parasitu cu necredinții pre legiuitulu ei barbatu Petru Rusu, și pribegesce in lume, se provōca că in terminu de 3 luni să se infățisiedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, căci la din contra, procesulu divortialu asupr'a pornitu, se va decide și fără dens'a, in intielesulu prescrișelor S. S. canōne bisericesci.

Brasiovu in 22 Ianuariu 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului protopopescu alu Brasiovului II.

Ioann Petricu Protopopu.

6—2

Concursu de licitațiune.

In 12 Aprile 1866 st. n. la 10 ôre ante amēdi, se va tîne in curtea metropolitană din Blasiu, minuend'a licitațiune pentru clădirea unui podu de lemnu peste tîrnăv'a mare, tinatoriu de Dominiulu arhiepiscopescu.

Computulu speselor de didire — luandu afara materialulu de lemnu nelucratu, care se va prestă de către curte — face 8430 fl. v. a. —

Concurentii P. T. Domni maestrii de dîdire, pe lînga depunerea vadiului de 10% — cu ocașiunea licitațiunei tînende, au de a produce documentele despre sciinții a arhitecturii, și unu documentu legalu despre cautiunea de 8430 fl. v. a. —

Planulu, Computulu și celelalte condițiuni se potu vedea la tōtă un'a ôra in Cancelari'a Provisoratului subscrisu. —

Provisoratulu Metropolitanu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Februaru 1866.

Metalicele 5%	62 05	Actiile de creditu	148 40
Imprumutulu nat. 5%	65 5	Argintulu	101 40
Actiile de banca	749	Galbinulu	4 89

Editur'a și tipariulu tipografiei archidieceșane.